

Piše: Roko Kerovec

Cinizam je utjeha i zaštita. Možda se tako ne čini na prvu s obzirom da je riječ o vrsti zajedljive, britke pa nerijetko i zlobne oštromnosti. Cinici argumentirano (makar moguće i netočno) nalaze kreativne načine da ismiju stvari, ideje i događaje u kojima drugi nalaze ohrabrenje i poduzetnost spram svekolike ljudske aktivnost koju nazivamo životom. Nije to čista zloba, za cinika je ovdje riječ o razotkrivanju još jednog uzaludnog investiranja samih sebe u ljudski „projekt nade“ koja je - kako se priča - kurva.

No pogrešno bi bilo ljutiti se na cinike što bi oni bacali klipove u kotače onima koji se usude nadati. Cinizam je pokušaj samo-oslobođenja putem smijeha i intelektualne igre koji najsnažnijima omogućuju oazu lucidnosti u kaotičnom i besmislenom svijetu. Na neki način, cinizam je i oblik poziva naivnima da se pridruže ovoj igri, da se spase od ove povijesne bludnice koja uvijek obećava i zavodi a potom izdaje i napušta. Nada, poput crne udovice, uvijek umire posljednja. Ova strategija je još uvijek bolja od one koja se sa istom tjeskobom nosi beskrupuloznošću, pohlepom, požudom, mržnjom, ogorčenjem, nasiljem ili auto-aja obećajetraktivnošću., istima istim nosi ogorčenošću i pljatošću igrili.oji se usude nadati, cinizam je oblik katarzične tug destruktivnošću. Nada je očito došla na zao glas; na za to ipak nisu krivi cinici već njeni nezakoniti ljubavnici.

Naši civilizacijski očevi su se u svašta nadali i „svašta“ je ljubovalo sa njihovom nadom. Nadali su se u Crkvu, u Državu, u Doktrine, u Razum, u Tržište i na kraju u Sebe kao posljednjem utočištu iskorištene i silovane nade. Skandalozno je da na ovom putu gorčine baš nada oklevetana i to baš od strane svojih svodnika koji su je prostituirali za časak mira i sigurnosti. Kada je Crkva u prosvjetiteljskoj revoluciji koncem 18.st. proglašena nedostojnom ljudske nade, ponuđen joj je novi partner – gospodin Razum. „Dajte Razumu šansu!“ – vikalo se tada s krovova. „Dajte mu vremena i njegove operacije će odgovoriti na sva pitanja vrijedna odgovora. Oslobodite ga od mentorstva praznovjerja i svoje nade položite u njega – napredak je

neizostavan a prosvjetljenje iza ugla!“. Kada se prosvjetljenje u racionalnom 20.st prometnulo u tamu okrutnih totalitarizama i dvaju najrazornijih ratova ljudske povijesti, na krovove se popeo postmodernistički glas i dramatično proglasio: „Razum je mrtav! – Nema nade!“. Za kratko je vrijeme ovo zvučalo kao oslobođenje jer je razočaranje bolno stezalo prethodnu generaciju (nada je patila u lošoj vezi sa prosvjetiteljskim optimizmom) a rastava je barem dokidala tu bol. Odjednom je kaos zazvučao lijepo, i svaki je klinac na cesti intuitivno osjećao da se napio na vrelu mudrosti kad bi sa smiješkom zaključio da je sve relativno. Neki su klinci postali cinici a neke je postalo baš briga (ovi potonji znaju biti opasni kad odrastu). Postoje i dalje suvremeni kandidati za nadine ljubavnike, poput poštene vlade, nogometnog plasmana ili globalne ekonomske stabilnosti, ali njih ćemo danas vjerojatnije otjerati psovkom nego vezati nadom. „U nadi je spas...“ – rugamo se jedni drugima.

Neka jedno bude jasno rečeno glede tobožnje mudrosti beznađa: Čovjek koji nadom neće gledati dobrotu, ljepotu i ljubav kao svoju buduću baštinu, ili će poput cinika estetizirati besmisao te u očajanju nalaziti nadahnuće za igru (tješeći samog sebe), ili se (ne)svjesno i sam uključiti u kaos pa opsluživati besmisao. Besmisao uništava ljudskost a kaos je drugo ime zla; nada je ono što nas čuva od ovakve dehumanizacije. Ona je stanje ljudskosti koje usred kaosa živi životom harmonije kojoj u konačnici i pripada. Po njoj je čovjek dovoljno odlučan da se bori za harmoniju a opet dovoljno ranjiv, da kažem „mekan“, da treba druge i da ih voli, jer kako kaže Pavao iz Tarza: „nada koja se vidi nije nada“ (Rimljanima 8,24-25; Biblija). Prestanite klevetati nadu! Nije ona kriva, krive smo joj ljubavnike odabrali. Pravo je pitanje koji jest odgovarajući partner nade? Ili da izađemo na čas iz alegorije, u što nam se pouzdati usred životnog kaosa da je dovoljno osnovano da ne razočara a dovoljno realno da se ne vidi u svijetu *očiglednog* besmisla?

Da smo na kojem drugom kontinentu, možda bi odgovor trebao počinjati drugačije, no ne treba se ispričavati ako krenemo od prve reference naše zajedničke nade: smrt i uskrsnuće Isusa Krista. Ova njegova sudbina pristaje nadi kao rukavica ruci. U našem kaotičnom svijetu Isus je pobijedio smrt, najavljujući kako svoju pobjedu dijeli sa čitavim čovječanstvom i cijelim stvorenjem. Događaj nije nasumičan (kaotičan) budući da se ova drama odvila pod scenarističkom matricom židovskih svetih spisa u okolnostima koje su ga željele protumačiti besmislenim. Događaj je takvog karaktera da je lansirao općeljudsku zajednicu nade: Židovska Pisma koja obećaju pobjedu harmonije nad kaosom su u događaju Isusa Krista postala stvarnost te postoje dobri razlozi za vjerovanje kako posljednji čin ove pobjede još nismo vidjeli.

Smrt nije posljednja riječ a kaos nije ultimativna stvarnost. Besmisao ne može vladati u istom Svijetu u kojem je Isus ispunio obećanja drevnih spisa o konačnom trijumfu harmonije – Šalom. Tako govori nada vjenčana za Isusa Krista i u svom turbulentnom vijeku trajanja, nije razočarana već 2000 godina.

Drugačije se živi u ovoj perspektivi. Djela ljepote, kreativnosti, dobrote i ljubavi nisu slučajnosti koje se poput nus-produkta javljaju na marginama sveprisutnog kaosa poput prolaznih epizoda koje svoju vrijednost imaju same po sebi pa ih smrt na koncu rasturi. U viziji Kraljevstva Božjeg kao baštini Njegovog stvorenja, ova djela postaju građevni blokovi koji će se ugraditi u konačnu harmoniju i postati djelom njezine neprolazne slave. Ako su učinjena u Kristu, smrt ih ne može uništiti. Stoga se djela ljubavi ne brane ljubomorom, konzervatizmom ili nasiljem u groznici beznađa, već nadom u Kristovu pobjedu. To nije religijski formatiran život, to je u najširem smislu život vrijedan življenja.

Klevetanje nade i dalje ostaje na snazi ili joj se i dalje prinose pogrešni partneri. Spomenuta izdržljivost nade živi u drugačijem scenariju od onog koji se proglašava s krovova naše civilizacije. Scenariji beznađa su od samog početka kršćanstva bili suzbijani scenarijem nade; Sv. Pavao je držao da „sve što je nekoć napisano, napisano je nama za pouku, da strpljivošću i utjehom, koje daje Pismo, trajno imamo nadu“ (Rimljanima 15,4; Biblija). Poput omiljenog umjetničkog djela (visoke ili popularne kulture) kojem bi se čitav život vraćali kako bi nas iznova nadahnjivalo, život s Biblijom čuva nadu vjernom Isusu a život vrijednim življenja. Karakter nade jest takav da se povezuje i da potrebuje drugog; Pavao nastavlja raniju misao: „I neka vam Bog, izvor te strpljivosti i utjehe, dadne da imate isti osjećaj jedan prema drugome po primjeru Isusa Krista“ (Rimljanima 8,5; Biblija). Uz Bibliju i zajedništvo ljudi koji žive u biblijskom scenariju, nada u Isusovu pobjedu postaje stvaran izazov beznađu, a smislen život uvreda kaosu. Uključivanje u ovaj projekt nade jest povezivanje sa tisućljetnim radom Duha života koji suzbija duh smrti, ali to je već jedna druga priča. Tko nam je oklevetao nadu? Nije važno, sve dok smo u stanju pobuniti se protiv ove klevete i dati protu proglas: „U kršćanskoj nadi je spas!“... bez ironije za kraj.